

ALTAJSKI RATNIK

ROBERT DŽORDAN

A handwritten signature in black ink that reads "Robert Jordan". The signature is stylized, with a large, circular initial "R" and a long, sweeping horizontal line underneath.

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Robert Jordan

WARRIOR OF THE ALTAI

Copyright © 2019 by Bandersnatch Group, Inc.

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ja sam Vulfgar, vlastelin Dva Konjska Repa, ratnik naroda altajskog. Priđi i pripovedaću ti o Lanti, Gradu dvanaest dveri, Neosvojivoj, Biseru Ravnice. Pripovedaću ti o dvojnomoj prestolju Lante i bliznakinjama-kraljicama koje odatle vladahu. Pripovedaću ti o Morasama Brekonu i Ajvu, koji su ih poveli u rat. Pripovedaću o Svevišnjima i sili koja je pala na Ravnicu u godini Kamenog guštera. Priđi i počuj.

© Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SNEŽNA STRANA

SIFR SENAKA, KIČMA SVETA

TAFAVRI

TALIS

SEVERZEMCJA

ASIJAT

MIRZA

DEVIJA

RAVNICA

Tajbalske visoravni

ZEMLJA LIJANA

LANTA

KNOROS

Reka Zandra

KASELA TIRIJA

GALT

Velika klisura

SERDU

Reka Varna

HIKSOS

TELMARK EFHEJM

VARANGIJA

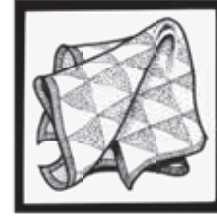

SAHRŽAJ

I. ZNAK MORASA	13
II. U DVOR	23
III. SVEVIŠNJI	36
IV. LUTALICA	41
V. PITANJE JEZIKA	49
VI. CENA	56
VII. RATNIČKI ŽIG	60
VIII. LJUŠTURE	71
IX. IZ ZAMKE	82
X. UPETLJANE SUDBINE	93
XI. ČAST I ZAPOVEST	102
XII. PONOS ILI ČAST	109
XIII. NOVI LJUBIMAC	120
XIV. IGRA SENKI	130
XV. PERO	138

XVI. KUHINJSKE SPLAČINE	142
XVII. ZVUK ZVONA	149
XVIII. ŽENSKA PRAVDA	154
XIX. TITRAJ	171
XX. POSLEDNJE RAČVANJE VARNE	176
XXI. KRŠITI PRAVILA	180
XXII. STECIŠTE	188
XXIII. OBLAK PRAŠINE	195
XXIV. KRV I ČELIK	200
XXV. ZAKLETVE	211
XXVI. GUST ČESTAR	222
XXVII. SITNA ČIN	233
XXVIII. ČELIČNA ZAVESA	243
XXIX. STIĆI TAKO DALEKO	254
XXX. BUBNJANJE	261
XXXI. ZELENA GRANA	274
XXXII. POVODAC I OKOV RATNIK	280
XXXIII. ONAJ LEDENI VETAR	287
XXXIV. I TAKO – JAŠEMO	292
O autoru	

ALTAJSKI RATNIK

I

ZNAK MORASA

U petom mesecu godine Kamenog guštera sedeo sam u sedlu na brdašcetu nedaleko od golemoga grada Lante. Lančani ovo mesto gde posvuda raste zelenilo zovu Ravnicom. Nedaleko od grada raste drveće više od čoveka u sedlu, ali nejakim gradskim žiteljima sve to izgleda kao da je ravno, pa otud – Ravnica.

Severno odavde jato drilova lagano je šestarilo nebom, a sunčeva svetlost se presijavala po krljušti na njihovim krilima. Tamo negde je nešto umrlo, ili će uskoro.

Ovo je vreme za umiranje. Levin hrli preko nebesa, tamo oteran u boju s Banom i Vilaфом, s T'Fijem i Mondrom. To je dobro znano znamenje nedaće, kao i to što se kafharski vetar ove godine razduvao ranije. Rani vetar i Levin na nebu istovremeno – takav se zlovesnik retko viđa i ljudi blagosiljaju čim prođe.

No nisam došao da bih tumačio predskazanja. Namestio sam povez preko lica jer je vetar digao prašinu, čak i ovde gde zelenilo raste, pa nastavio da čekam onog za kojeg sam znao da će doći. Vetar je preda mnom podigao pravi prašnjavi zastor. Kada se prašina slegla, video sam da dolaze.

Dvadeset ljudi je jahalo u dve kolone. Glave njihovih kopalja crnele su se naspram sunca, a ruke su im bile gole. To nisu ljudi koji ruke optaču oklopom, pa čak ni odećom da ih štiti od vetra. Znaju za čast. Došao sam da se sastanem s njihovim glavarom.

„Hajde“, rekoh. Konj mi je pošao nizbrdo u odgovor na stisak mojih kolena, a za mnom je pošlo i dvadeset mojih kopljanika.

Drugi konjanici zauzdaše atove da nas sačekaju, a čovek zbog kojeg sam došao izjahao je malo ispred ostalih. Bio je visok, viši čak i od mene, a ja sam visok za Altajca.

Mahnuo sam sledbenicima da stanu i pojahao mu u susret. On je skinuo povez s lica, gledajući me bez osmeha. Nakon nekog vremena pružio sam levu ruku. Kod nekih naroda običaj je da se pruža ruka kojom se drži oružje, da bi se njome rukovalo u znak bezopasnosti. Altajci nemaju takav običaj. On je svojom levicom čvrsto prihvatio moju.

„Davno beše, Haralde.“ Više nisam mogao da suzdržavam osmeh. „Davno beše i drago mi je što se opet vidimo.“

„I meni je drago, Vulfgare. Ove godine sam jednom ili dva-put pomišljao da te nikada više neću videti.“

Harald, sin Bohemundov, koji je kralj i vojvoda naroda altajskog, blizak mi je da bliži biti ne može. Ako više nemam nijednog brata po krvi, ako su ih sve odneli čelik i Ravnica, ovaj čovek mi je brat.

Kada mi je otac pao u velikoj pobedi nad carem Basratom na Tajbalskim visoravnima, Bohemund me je primio u svoj dom. Odgajio me je kao rođenog sina, kao brata Haraldovog. Sačuvali smo više te prisnosti nego velika većina krvne braće.

„Majra je videla da ćeš prići Lanti s ove strane“, rekoh. „Da li je pohod protekao dobro?“

„Čak tri krcata karavana ukrstila su se s mojim putem u poslednja četiri desetdana.“ Odmahnuo je glavom. „Karavan-majstori su proklinjali sudbinu, kao i obično. Ako će već da prelaze Ravnice, trebalo bi da očekuju da će neki od njih

povremeno nastradati od naše ruke. Valjalo bi da to shvataju kao danak. A kako si ti?“

Osmeh mi je iščileo s lica i duboko sam udahnuo. „Za poslednjih šest desetdana video sam samo jedan karavan, a za sedam desetdana pre toga samo još jedan. Za to vreme očnjakrog je devet puta napadao krda. Dva puta sam zatekao razvaljena i suva pojila, a pre svega četiri dana Trkači su napali trideset mojih kopalja. Ubili su više od stotinu pre nego što su pali, koliko smo mogli da ocenimo, ali nismo našli ništa osim kostiju, tako da nisam siguran.“

„Teške reči, Vulfgare. Teške reči.“

Kolebao se pre nego što je opet progovorio, a onda više nije bilo smeha u njegovom glasu. „Karavani su bili mali i samo je jedan prevezio roblje – i to najmanji. Jedan je nosio tkaninu i grnčariju. Treći je nosio prazne amfore, namenjene vinariji u Tisku. Karavane su terali takvi žgoljavci da sam ih sve pustio. Nikada ih se ne bih ratosiljao da sam ih zadržao. Niko pametan ih ne bi primio ni na poklon.“

„A očnjakrozi? Trkači?“

„Nije bilo Trkača, a očnjakroga uvek ima.“

„Ove godine ih je više“, odgovorih mu. „Ima ih više ove godine nego ikada ranije.“

„Dobro, ima ih više. Ravnica nikada nije bila lagodna za život. Na Ravnici se ne živi, već se s njom ratuje.“

„Ne navodi mi izreke, Haralde. Znam da moraš da ratuješ protiv Ravnice, ali nikada ranije mi se nije činilo da pobeđuje.“

On se nelagodno promeškolji. Nema sumnje da mu je na pameti bila jedna druga izreka, o trpljenju. Odjednom se namršti.

„Pominjao si razvaljena pojila. Našao sam tri takva. A u jednom“, potraži nešto ispod tunike, „u skorenom blatu našao sam ovo.“

Pružio mi je šal, mali i grubo izatkan, s jednostavnom tro-uglastom šarom koja se ponavljala.

„Morasa“, rekoh. „Niko drugi ne bi nosio ovako rđavu odeću, tako da nije dobijena u trgovini. Morase su bile na pojilu kada je razvaljeno?“

„Mora da je tako. Našao sam ga utisnutog u skorenom blatu, a u tom delu ravnice blato bi se vrlo brzo osušilo.“

„Morase“, prošaptah. Oni su strvinari, koji žive od ostataka tuđih pohoda. Ako se i desi da sami pođu u pohod, to je uvek protiv nekoga za koga sa sigurnošću znaju da je slabiji. Svejedno, iako mi je u rukama bio dokaz, opet sam s teškom mukom verovao u to.

Na Ravnici voda znači život. Pojilo je izvor života, a odsustvo vode – smrt. Naprosto je tako. Ta činjenica budi poštovanje. Čovek koji zatruje ili uništi pojilo smesta će biti ubijen. Neće biti bitno ni ako je to uradio kako pojilo ne bi palo u neprijateljske ruke, jer će svakako svanuti dan kada će ta voda zatrebati njegovom narodu. Čak ni Morase ne bi uništile izvorište.

„Da li si zamolio neku mudru sestru da pogleda pojilo?“

U odgovor on klimnu glavom. „Ništa nije našla. Čin je bačena na pojilo i trajala je neko vreme. Pre čini pojilo je bilo čitavo. Posle čini bilo je razvaljeno. Dok je čin trajala – zamagljeno. Kada smo našli sledeće razvaljeno pojilo, zamolio sam je da pogleda ponovo i opet je zatekla zamagljenost.“

„Dakle, neko je rešio da uradi – šta? Uništi sva pojila na Ravnici? Zašto?“

Vetar se razduvao još jače, pa je Harald zategao ogrtač oko sebe. „Ne znam, Vulfgare, a nemam namere da stojim ovde i razmišljam o tome dok se ne smrznem.“

„Onda dobro. Idemo u Lantu, Biser Ravnice. Stavićemo im do znanja da dolazimo u miru, pa će možda neki od njih napabirciti hrabrosti da izađu i kupuju od nas. Ima li kod tebe plena koji bi mogao da im bude poznat? Možda nekih prijatelja koje bi videli među robovima?“

„Da li ih je ikada ranije to sprečavalo?“

„Nije. Jašimo.“ Mamuznuh ata, a Harald pohita da me sustigne i naši kopljanici pojahaše za nama.

Premda više nisam spominjao pojila, nisu mi pobegla iz misli. Uništavanje izvorišta nagoveštava da je reč o ludaku, ali nema tog ludaka što bi mogao da plati cenu koju bi neka mudra sestra tražila za toliko zamagljivanja. Neko imućan uništava pojila, ali ko i zašto? Pitanja su mi odzvanjala u glavi, ali odgovora nije bilo, čak ni u najavi – a onda više nije bilo vremena za nedorečena pitanja. Uspeli smo se na greben i pred nama je pukao pogled na Lantu.

Lanta Nepokoriva, Biser Ravnice. Pobednicima Basrata zvali su sebe, ali on je zapravo povukao svoje vojske čim je shvatio da grad neće pasti pod njegovom opsadom. Nikada ga nisu porazili, niti se sučelili s njim u borbi na bojnopolju. Naprosto mu je dosadilo da čeka bez kraja i konca.

Imaju čime da se diče. Od svih gradova koje sam video, samo je Kasela po veličini ravna Lanti. Pričaju ljudi da u zemljama Lijaua ima tri ili četiri jednako velika ili čak veća grada, ali ja ih nisam video. Možda su to samo zaludne pripovesti putnika.

Već su i gradski bedemi čudesni i ljudi koji se za takve stvari zanimaju dolaze izdaleka kako bi ih videli. Spoljni zid je desetostruko viši od odraslog čoveka i povrh njega vodi drum za vojnike. Unutrašnji zid je još viši, možda dvostruko, a i povrh njega je napravljen drum. Ljudi koji dolaze kako bi gledali zidine vele da je njihovo zidanje bilo veličanstveno i da su zbog svoje veličine i dužine čuda nad čudima, ali mene jedino zanima to što ih nikada niko nije probio. Nikada niko, čak ni Basrat.

Ka Varvarskoj kapiji jahali smo otvoreno, ne strahujući od napada. Ta kapija se tako zove jer je jedina od njih dvanaest koja gleda pravo na Ravnicu. Karavani koji kroz nju izlaze iz grada imaju nagore izglede da nabasaju na altajske kopljanike ili Ejkonane, pa čak i Morase. Ali ipak prolaze. Izlaze iz grada jer su gubici koje trpe od napada naroda Ravnice vredni toga

da karavani povremeno stignu do planine, gde trguju i trampe robu za dragulje, plemenite metale, krzna i miomirise, kao i za čudne stvari koje potiču iz krajeva s one strane gorja. Takođe, trgovci se često raduju kada im se ukaže prilika da od nas kupe dobra svog takmaca, a ponekad i samog takmaca.

Pred kapijom je jedan podzapovednik gradske straže izašao pred nas, pa smo usporili čekajući da nam mahne da produžimo – ali nije. Sa strepnjom je gledao čas Haralda, čas mene, vukući se za bradu. Kako smo se zaustavili, tako je on kočoperno digao glavu.

„Ko ste vi? Šta tražite ovde?“

Neki moji ljudi se na te njegove reči zasmijaše. Valjda su mislili da se šali ili da pokušava da pripremi kakvu uvredu. Setio sam se vetra i Levina kako nam jurcaju nad glavama, tako da nisam bio toliko siguran da je to posredi. U prethodna tri desetdana takođe sam video dvoprstog gromita u svom šatoru. Tama se navlači, ali da li je ovo samo još jedno predskazanje ili je mesto okončanja?

Najednom shvatih da su svi zamukli, čekajući da ja odgovorim. Harald se smeškao iščekujući. Nagnuh se u sedlu, smešeći se moguće zlokobnije nego što mi je bila namera.

„Zar si slep pored očiju? Zacelo ti je jasno da sam ja trgovac devijski, a iza mene trupa serduanskih plesačica.“

Kopljanici se grohotom nasmejaše, lupajući se po bedrima. Čak se i nekoliko Lančana smeškalo sebi u brade. Podzapovedniku nije bilo smešno.

„Moram da znam šta tražite ovde i dok to ne saznam, nećete ući u grad.“

Harald napokon shvati da ovde nije reč o uobičajenom šegačenju pred gradskim kapijama. „Čemu sva ova pitanja?“, proreža on. „Zar se bojiš da će četrdeset altajskih kopljanika pokoriti tvoj grad?“

Podzapovednik se zagrcnu i preblede, te se zatetura uzmičući i diže ruku. Odjednom se desetak samostrela diže na nas,

a lukonoše se razmestiše u polukrug ispred kapije. Iza mene se začu kako se mačevi razmrđavaju da lakše izlete iz kanija i koplja vade iz ležišta.

Odmeravao sam te ljude pred sobom, shvatajući da ovo nije bilo pripremljeno. Nesigurni su i bojažljivi koliko i njihov podzapovednik. Pored toga, da su nameravali da nas pobiju, da im je tako naređeno, bilo bi ih više. Sve da i poslednji samostrelac pogodi svoju metu, ostalo bi dvostruko više kopljanika da ih saseče i odjaše.

„Dosta“, rekoh. „Već je stolecima običaj našeg naroda da dolazimo pred dvojno prestolje kada prolazimo pored vašeg grada i da vašem narodu stavimo do znanja da dolazimo trgovine radi a ne zarad rata. Ti to znaš koliko i ja. Sada imaš dva izbora: prvi je da svojim ljudima narediš da odapinju. Nećeš nas pobiti sve. Neki će preživeti i vratiti se u naše šatore noseći glas o tome šta se ovde zbililo. A onda će moj duh“, izvadih kopljište iz ležišta pored stremena, „i tvoj duh videti koliko će altajskih kopalja biti potrebno da se razvale lančanske zidine. Ako nećeš tako, onda se skloni. Ulazimo smesta.“ Kolenima poterah konja napred.

On se pokoleba tek na tren, a onda popusti. „Sklonite se“, viknu. Videvši nas kako jurišamo na njega, zaboravi na čast i dostojanstvo, pa nam se baci s puta i pade u prašinu pravo na lice.

Samostrelci se razdvojiše, zbunjeno se razmičući pored druma, a mi poterasmo konje u kas dižući oblak prašine dok smo prolazili pored njih.

Čim smo prošli, digoh pesnicu pa opet usporismo. Lukonoše nisu ni mrdnule da nas ometaju. Samo su stajali gledajući kako se prašina koju smo digli sleže oko njih.

Od spoljnog do unutrašnjeg zida pruža se možda dve stotine pedeset koraka. Sve to zemljište između drumova nakrcano stračarama, krčmama i lopovskim tržnicama bilo je znano kao Donji grad. To je vazda bučno mesto, ispunjeno kricima ljudi koji se pogađaju na ulici i veseljem pijanaca, u kojem čoveku

tokom kratke šetnje znaju da triput odseku kesu i da mu sedam puta ponude da mu urade stvari za koje u životu nije čuo, ali mi smo sada jahali prema unutrašnjoj kapiji kroz praznu i tihu četvrt. Slušajući neki nagon svojstven žiteljima takvih mesta, nanjušili su nevolju pred spoljnom kapijom i zavukli se u budžake. Izaći će kada prođemo.

Kod unutrašnje kapije na desetine uličnih prodavaca iz Donjeg grada delovalo je rastrzano između svog nagona da beže i da ostanu da čuvaju izloženu robu, koju inače nude žiteljima grada što dolaze do kapije, ali nikada ne zalaze među sirotinjske straćare. Gvirkali su prema spoljnoj kapiji, ali ne videvši nikakav znak uzbune, zadovoljili su se time da opipavaju oštrice i da nas merkaju ispod oka dok smo bili u prolazu.

Harald naglo i burno uzdahnu, a ja tek tada shvatih da sam takođe zadržavao dah. „Uđosmo, Vulfgare, ali da ti otvoreno kažem da mi se ovo ne dopada. Ni najmanje. I ranije sam znao da se sporečkam sa gradskom stražom pred kapijom, da s njima razmenim ljutite reči i psovke, ali nikada mi se nije desilo ništa ovako.“

„Bolje bi nam bilo da se nadamo kako nam neće biti teže da izađemo nego što smo ušli.“

On me pogleda kao da na to nije ni pomišljao sve do sada. „Misliš li da će tako i biti?“

„Levin je na nebu za dana. Vetar je ove godine poranio. Pre tri dana sam u šatoru video dvoprstog gromita.“

„Danas si baš blagovesnik. Da nisi video krv u vinu? Da ti nije dri ušao u šator?“

„Ne znam“, odgovorih mu smireno. „Proveriću kada se vratim.“

„Pa makar si voljan da pomeneš povratak. Kako si počeo, već sam pomislio da bi, zbog tih silnih znamenja, valjalo da naprosto prerežemo vene i prebrinemo to.“

„Ne još. Orne“, viknuh osvrćući se ka kopljanicima. „Bartu.“

Njih dvojica poteraše konje k meni. Ni jedan ni drugi nisu izgledali kao Altajci, premda obojica behu rođeni u šatorima. Bartu je bio nizak i krivonog, mrkih očiju. Orn je bio viši i od Haralda, a kosa mu je bila riđa kao u morskih skitnica.

„Prenesite ostalima“, naredih im. „U svakom trenutku budite spremni na nevolje i to mimo uobičajenih, ali ne zapodevajte kavgu osim ako vas ne napadnu. Je li jasno?“

„Jasno je, Vulfgare“, odgovori Orn. Bartu je delovao razočarano.

„I klonite se žena.“

Bartu izusti nešto da se pobuni. On na ravne časti voli žene i tuču, te mu teško pada da mu se uskrati bilo jedno bilo drugo.

Orn samo klimnu, pa njih dvojica usporiše konje dok ih ostali kopljanici ne sustigoše.

„Da li zaista očekuješ da ovde bude nevolja?“, upita me Harald.

Zapravo, to nije bilo mesto gde bi čovek obično očekivao napad. Ulice behu krcate svetom. Na trgu ispred Mar'janske arene marljivi trgovci sklapaju pogodbe za pošiljke čija se vrednost meri u hiljadama carskih zlatnika, i guraju se rame uz rame s prosjacima što prodaju slatkiše za bakrenjake.

Nekoliko njih, možda oni što će ubrzo poći u karavanima koji će pokušati da pređu Ravnicu, odmeravalo nas je sa strepnjom. Većina nije obraćala nikakvu pažnju na nas. U ovom gradu nekoliko ravničarskih konjanika ne može da pobudi nikakvu pometnju. Takvi kao mi ne mogu ni da se porede s putnicima iz dalekih strana kojih su ulice pune. Odista, reklo bi se da je čak polovina sveta koji vidim odnekud izdaleka.

Prodavac dragog kamenja odeven u tirijsku purpurnocrvenu odeću, praćen svojim ljudima, progurao se pored skupine Hiksosa s juga. Trgovci iz Talisa i Asijata glasno su se raspravljali pogađajući se za bale snegogmizačkog krzna. Morske skitnice iz Telmarka ili Varangije cencale su se oko cene ribe.

Zakukuljeni tafavrijski ratnik sedeo je pred krčmom i srkutao čaj, s prezirom odbijajući da kroči u isto mesto kao nevernici i ne hajući za svetinu oko sebe.

Ne, nekoliko Ravničara nije zanimalo ama baš nikoga – ili makar ne bi trebalo nikoga da zanima. Zašto me onda muči ovaj osećaj da nas odnekud posmatraju, kao što bih ja posmatrao figure u igri rata?

Tada stigismo na ogromni trg u središtu grada. Na tom prostranstvu ugaćanog kamena nije bilo gužve, nikakve kupoprodaje niti buke. Nije bilo ničega osim širokog i praznog trga i mesta u koje smo se zaputili. Dvor dvojnog prestolja, palata kraljica Lante.

II

U DVOR

Dvor je odisao nehajnom lepotom i sastojao se od kristalnih tornjeva i prostranih zidina ukrašenih umetnutim draguljima iz svih zemalja znanih ljudskom rodu. Blistao je obasjan suncem, trepereći kako se svetlost prelamala u hiljade snopova, a pod svim tim sjajem bila je to prava tvrđava.

Dvorska straža, raspoređena na dvorskim bedemima i pred dverima, takođe je bila bajnog izgleda, skoro koliko sama palata. Oklop im beše optočen plemenitim metalima i ukrašen dragim kamenjem. Neki njihovi zapovednici delovali su kao da su od glave do pete načičkani dragim kamenjem. Kružile su glasine da se oni biraju po izgledu, a da unapređenja dobijaju na osnovu toga kako se pokažu u posteljama dveju kraljica. Bila to istina ili ne, вреди imati na umu da ta straža duže od hiljadu godina uspešno brani dvojno prestolje. Za sve to vreme niko nije silom prisvojio prestole, a oni koji su to pokušali skončali su vrišteći u lagumima pod dvorom ili završili nabijeni na kočeve povrh zidina.

Galopom smo prešli trg. Stražari pred glavnom dvorskom kapijom nelagodno su se promeškoličili dok smo prilazili, a

nije se jedna ruka latila za draguljima orošeni balčak. Izgleda da danas nikome u Lanti nije do toga da gleda altajske ratnike. To mi ni najmanje nije smetalo. Altajci idu kuda god hoće i kada hoće. Odista, pričaju ljudi da smo mi najčešće tamo gde nas najmanje očekuju.

Harald i ja zauzdismo pred dverima, a naši kopljanici se razdvojiše iza nas. Načas se učinilo da se besciljno vrzmaju, ali kada su im konji stali, obrazovali su dva reda, jedan drugome okrenuta leđima, tako da je jedan gledao ka dvoru a drugi od njega. Nisu stajali u pravim i krutim redovima lančanske formacije i čuo sam kako se neki dvorski stražari glasno smeju, ali oni nisu službovali u karavanima, inače bi znali da bi ti neuredni konjanici lako mogli da savladaju desetostruko veći broj poslušnih gradskih vojnika.

Sjahao sam i pružio Ornu koplje i uzde, pa smo Harald i ja zajedno pošli ka kapiji. Skoro ne razmišljajući, razlabavio sam kratke mačeve u kanijama. U vazduhu se osećala nevolja, oštar i mesingani miris krvi.

„Jesi li siguran da je to bio dvoprsti gromit?“, upita me Harald.

„Možda je bio troprsti.“

Obojica pljunusmo da oteramo zlo koje to zaziva. Svi znaju da je troprsti gromit siguran predznak smrti.

„Ti baš voliš opasan život, Vulfgare.“

Stražari pred kapijom stadoše u četiri reda jedan iza drugoga i uperiše nam koplja u grudi. „Ulaz je svima zabranjen.“

Nije se moglo reći koji je stražar progovorio. Kožna odeća i oklopi su škripali dok su se koplja pomerala. Šake mi opet podoše ka balčacima i nakratko se zapitah da nije zaista bio troprsti. Pesak koji odbrojava ljudski život može da istekne svakog časa. Nikome nije znano koliko mu je zrnaca dodeljeno – a onaj miris je sve jači.

„Ovi – ah – ljudi su izuzeti od toga.“

Onizak bradat čovek ljigavog glasa izađe kroz vratanca u zidu pored kapije. Tunika mu je bila šarena, rasečena kako se to u Lanti nosi, tako da su se druge boje videle kada nam se poklonio. „Naravno, očekivani ste.“ Pogled mu je leteo na sve strane kao u neke ptice, a nije mogao da se suzdrži, već se prezrivo iscerio kada mu je pogled pao na našu jednostavnu i prašnjavu odeću. Pokazao je vrata. „Izvolite ući. Zovem se Ejra i ja sam senešal kraljevskog dvora.“

Pogurio sam se i prošao kroz kapijicu, a onda stadoh tako nenadano da me on skoro zgazi po petama. „Čuo si šta se zbilo pred kapijom.“ To nije bilo pitanje. Bio sam siguran da je čuo.

„Da“, neumitno se nasmeši on. „Bio je to nesrećan događaj. Uveravam vas da je zapovednik o kojem je reč već kažnjen.“

„To me ne zanima“, odgovorih mu. „Radite šta god hoćete svojim vojnim zapovednicima. Došli smo u posetu vladarkama vašeg grada, kakav je običaj.“

Zapravo me je vrloanimalo, premda nisam želeo da mu to pokažem. Bez obzira na to da li su odista uradili nešto onom podzapovedniku ili ne, hteli su da ja mislim da jesu. Želeli su da nas smire, a to je još čudnije od dočeka koji su nam priredili pred gradskom kapijom. Lanta nikada nije marila za naša osećanja. Primetio sam kako je Harald načuljio uši, pa sam odmahnuo glavom.

„Ako vas ne zanima kako je taj čovek kažnjen, možda bi vam prijalo malo vina i godila prilika da se osvežite nakon jahanja. Možda neka devojka, sveže pristigla iz asmarskih obora za obuku? Ili dve?“ Ponovo se nasmešio.

Previše se ovaj Ejra smeška za moj ukus i počinju da me ljute ti pokušaji da nas spreče u nečemu što je trebalo da bude obična poseta. Takođe mi je dojadilo da čekam grom. Ako će već da udara, neka udari već jednom.

„Gospodar Harald i ja smo došli s ciljem. Uživaj ti u devojci i vinu, a mi ćemo u veliku dvoranu.“

Krenuh niz hodnik, a Harald jednim korakom stade uz mene. U dva koraka Ejra potrča za nama.

„Ne možete! Velika dvorana je, ovaj, to jest, trenutno u upotrebi za jedan obred – izuzetno svet obred. Naravno, jasno vam je da je strancima, da izvinite na tom izrazu, zabranjeno da ga vide. Gospodaru? Gospodaru!“

Okrenuh se ka njemu, a on istog trena ustuknu. „Dopalo mi je pameti da vidim taj toliko tajni obred. Predlažem ti da prestaneš da me u tome ometaš, da ne bih zaboravio na tvoj časni položaj.“

„To bi moglo da dovede do tvoje smrti“, upozori me senešal.

„Predskazanja kažu da mi život visi o koncu. Možda reših da taj konac presečem.“

„Ali tvoj prijatelj...“

Harald se na te reči zasmija. „Ako Altajac reši da gine, šta drugi Altajac može no da ga osveti i umre uz njega?“

„Obojica ste ljudi.“

„Sve i da jesmo“, prореžah, „to je naše ludilo i tebe se ne tiče. Bila bi velika šteta da ti se ta lepa tunika iskrvari.“ Naglašeno dodirnuh balčak. „Velika dvorana?“

„Zar pretiš nasiljem usred dvorskih hodnika?“

„Ne samo da pretim već ću pretnju i ostvariti. Dosta više ovog zamajavanja. Povedi put, da ne pođemo sami i da te ostavimo ovde da te stražari nađu.“

Nemirno je čupkao tuniku, pa nas je pogledao kao da u životu nije video ništa nalik nama.

„Velika dvorana“, ponuka ga Harald.

„Ako vas povedem tamo“, promrmlja bezmalo sebi u bradu, „i vaše glave i moja možda se pre prve mesečine nađu kao ukrasi dvorskih bedema. A ako vas ne povedem, ti ćeš me zacelo...“ Zadrhta. „Dobro, varvari. Izgleda da nemam izbora.“

„Povedi put, senešale“, reko mu.

Bez reči više on pođe ispred nas niz hodnik, kao da želi da što pre prebrine ono što ga čeka, šta god to bilo. Nije usporio

korak sve dok nije stigao do velikih dvokrilnih drvenih vrata, prekrivenih zamršenim duborezom. Pred njima su stajala četiri nepomična stražara.

„Otvorajte“, naredi im on.

Stražari su sumnjičavo zгледаše, a Ejra im odsečno pokaza. Dvojica lagano priđoše ručkama u vratima, pa naprežući se otvoriše te dveri. Iznutra su se čuli muzika i zvuci pijanke i veselja.

„Obred“, zajedljivo zapazih, pa uđosmo za Ejrom u veliku dvoranu.

Svirači zastaše, pa neusklađeno nastaviše da sviraju. Žamor se pronese među okupljenom vlastelom čim shvatiše da smo tu. Zato plesačice nisu načinile nijedan pogrešan korak. Bile bi išibane kamdžijama da ne plešu savršeno ili da stanu bez izričite zapovesti, ma kakav razlog za to bio.

Sve se to desilo, ali što se mene ticalo – kao da se dešavalo negde drugde. Pogled mi je bio uperen u visoke izrezbarene prestole od belokosti na kraju dvorane, to jest u dve žene što su sedele na njima. Ejlin i Elana, kraljice Lante.

Njihova predanja kazuju da su grad osnovale dve sestre, boginje koje su sletele s neba i vladale s dva prestola. Obe su ih nasledile najstarije kćeri i to je postalo pravilo nasleđivanja lančanskog prestola. Najstarija kći nasleđuje najstariju kćer. Ako jedna kraljica umre bez naslednice, onda nju nasleđuje najstarija kći druge kraljice, a mlađa kći nasleđuje svoju majku. Tako su Ejlin i Elana stupile na prestole, pa su na dvojnomoj prestolju odista bile bliznakinje.

Ličile su kao jaje jajetu. Srebrnastoplave kose sabrale su u istovetne pletenice, pokupljene i ukrašene biserima koji kao da su bili preslikani. Četiri istovetna zelena oka gordo su odmevala dvoranu s lica koja kao da su jedno drugome odrazi u ogledalu. Opet, prepoznao sam ih. Nisam prolazio ovuda otkad su njih dve stupile na prestolja, ali sam ih prepoznao – a takođe sam nekako prepoznao da su njih dve u vezi s predskazanjima

moje sudbine. Ako mi dril načne kosti, biće to zbog ovih žena. Eto misli s kojom čovek treba da živi.

„Ejra, dopušteno ti je da nam priđeš“, kaza Ejlin.

Kako senešal požuri napred da se prostre ničice, tako mu se lice orosi znojem od straha, a Harald me dodirnu po ruci. „Gle šta je pred nama.“

„Morase“, izustih.

Desno od postolja na kojem je stajalo dvojno prestolje, na počasnom mestu sedela su tri čoveka za koje nikada ne bih ni pomislio da ću ih videti unutar ovih zidina, a kamoli kako sede s desne strane trona. Tu su sedeli Brajar, najpoznatiji ratni glavar Morasa, kao i Dajman, za koga se smatra da je njihov najuspešniji otimač, ako Morase uopšte imaju tako nešto, ali još važnije – tu je sedeo i Ajvo, koji inače sedi s desne strane Brekona, kralja svih Morasa.

„Ako bi očistio balegu iz ušiju, varvarine, možda bi čuo kada ti se neko obraća.“

Ejlinin prezrivi glas prekinuo mi je sled misli. Plesačice su se povukle, svirači utihli a svi su zverali u Haralda i mene.

„Pozvani ste da prisustvujete našem prijemu, da iznesete svoje molbe i da vam se ugodu kako vašem staležu dolikuje“, nastavi ona.

Stisnuh zube na gromoglasan smeh koji te njene reči izazvaše. Ajvo se tako silno nasmejao čuvši je kako nas svrstava među svoje vazale i moliocce da se veliki ožiljak koji mu se protezao preko lica zabeleo kada mu se lice zajapurilo. Naterao sam sebe da se opustim i nasmešim.

„Izvinjavam se, tvoje visočanstvo. Samo sam se divio tapiserijama u vašoj velikoj dvorani i pitao se šta ćemo da radimo s njima u svojim šatorima. Mislim da će poslužiti kao ćilimi kada ih isećemo.“

U dvorani zavlada muk. Vlastela je čekala da vidi kako će kraljice prihvatiti varvarina koji je upravo rekao kako će oteti tapiserije što krase zidove njihove palate. Kada su se nasmešile,

Elana pomalo ukočeno, ostali su zaurrali od smeha. Ajvo je delovao pomalo razočarano. Možda bi on radije video našu krv prolivenu po podu i tako završio sa svim tim.

„Zanimljivo bi bilo videti te da to izvedeš, varvarine“, zajedljivo primeti Ejlin. „Kada i kako nameravaš da ukradeš tapiserije?“

„Kako mora da ostane u tajnosti, a kada – ne još. Ali kada to uradim, obavestiću i tebe i tvoju sestru, inače bih bio nepristojan.“

„Naravno. Nećeš valjda da budeš bezobrazan.“ Bilo je očito da me prezire. Njena sestra Elana i dalje nas je nemo posmatrala, kao da smo nekakve čudne i retke životinje. „Kao što rekoh, sada ćete dobiti svoja mesta na prijemu.“

Sluge dođoše da nas odvedu među okupljene, a ja pobešnih još više. Harald se ukoči i rekao bi nešto, ali ja mu samo mahnuh i on pođe bez reči koje sam i sam hteo da izgovorim. Međutim, lice mu je bilo sumorno kao Ravnica usred zime.

Nisu nam našli mesta u prednjem delu dvorane, među velmožama kako nam dolikuje. Ne samo da su nas smestili među trgovce i vlastelinčice već su nas odveli na sam kraj dvorane, gde smeštaju lutajuće prosjake kada ih dovedu da zabavljaju okupljene.

Druge sluge su prišle i, praveći predstavu od toga, postavile zdele s miomirisima na pod oko nas, kao da hoće da zaštite naše susede od smrada konja i štavljene kože. Ponudili su nam tanjire s malim komadima mesa, napola izgorelim a napola sirovim, kao i pehare s kiselim vinom. Devojke koje su nas služile bile su neuvežbane kuhinjske pralje, odevene u masne i pocepane halje od grubog sukna. Čak su i vojnike pored nas služile namirisane devojke u prozirnim svilenim odeždama.

Ljudi naspram nas otvoreno su se cerili, gurkajući se i zbijajući šale dok su šakama zaklanjali usta. Ajvo kao da nije obraćao pažnju na to, ali Brajar i Dajman su se smejali toliko da se činilo kao da će svakog časa ispasti iz svojih stolica. Brajar je prosipao vino po podu.

Ovakve stvari nisu potpuno nečuvene. Ponekad se dešava da vladar nekog grada reši da uveseli sebe i svoje dvorjane vređanjem gostiju koje oni smatraju varvarima, ali sada me je brinulo što nas vređaju dok su Morase počastvovane, a bili su spremni da nas podmite devojkama učenim u putenim umećima, ne pribegavajući uvredama i ponižavanjima, samo da bi nas sprečili da kročimo u ovu dvoranu. Te stvari me brinu.

Ejlin mi opet prekinu tok misli. „Moja sestra i ja se pitamo zašto ste došli u naš grad.“

Bezazleno pitanje, postavljeno naizgled nehajno, ali baš kao onaj podzapovednik pred kapijom, nije trebalo ni da ga postavlja.

„Već je stolecima naš običaj da svraćamo u gradove pored kojih prolazimo zarad trgovine“, odgovorih. „Uvek posećujemo gradskog vladara kako bismo stavili do znanja da dolazimo da trgujemo, a ne da ratujemo. Zacelo nije prošlo toliko dugo otkad su drugi Altajci svraćali ovamo.“

Ejlin je zanemarila moje reči, baš kao što sam znao da će se desiti, jer – na kraju krajeva – rekao sam joj samo ono što je već znala.

„Nemate nikakav drugi razlog za to što se došli baš u ovom trenutku?“

Nešto se pomeri u senkama iza prestolja, ali mene je besponovo obuzeo tako da nisam obraćao pažnju na to. Ispitivala me je nespretno, kao da sam preglup da bih shvatio šta ona to radi. Nisam mario da li je to bilo zato što sam za nju tek varvarin s Ravnice, ili iz nekih dubljih pobuda.

„Zapravo, postoji još jedan razlog zašto sam došao, koji nije preterano bitan i ne tiče se ničega važnog – ali svejedno postoji.“

Harald me pogleda ispod oka, jer su to za njega bile novosti. Ejlin se nagnu napred, željna da čuje šta ću da kažem, a čak i Elana, staloznenosti naizgled narušene, pomnije obrati pažnju.

„A šta je taj razlog?“

„Tražim robinje.“

„Robinje?“, ponovi ona zatečeno.

„Robinje“, ponovih sad i ja. „Naravno, ne ma kakve robinje. Tražim dve, ali da budu uparene; zapravo, bliznakinje. Kose bi trebalo da su im najbleđe plave boje, a oči zelene. Nije bitno ako nisu naučene poslu ili trapave. Moja nadzornica robinja će ih nesumnjivo savršeno obući.“

Harald mi u pola glasa reče: „Mislim da je ipak bio troprsti gromit.“

Dvoranom zavlada zapanjeni muk. Ejlin je samo zaprepasčeno zurila u mene, a Elana kao da je ostala bez daha. A onda se posred tišine prolomi prasak povike i psovanja. Pesnice zamlatarashe po vazduhu i šake poleteše ka balčacima.

Ejlin ustade s prestola, a oči su joj besno sevale. „Kako se samo usuđuješ“, prosikta, „životinjo jedna varvarska! Balegaru...“

Zaćuta kada je sestra dodirnu, premda je bilo očito da se obuzdala samo s teškom mukom, a onda zamuknu i ostatak dvorane. Elena se nasmeši, bezmalo toplo, pa progovori prvi put.

„Možda bi, draga sestro, naši – ovaj – gosti voleli da vide svoju budućnost. Tako samouvereno pominju otimanje tapiserija i“, usne joj se zgađeno izviše, „druge stvari. Neka vide pravu istinu.“

Ejlin se smesta vrati dobro raspoloženje. „Da“, zasmeha se ona, „neka vide svoju budućnost. Sajena! Sajena, dođi i pokaži ovim ljudima šta ih čeka.“

Iz senki iza prestolja iskorači jedna žena. I bez odora koje je nosila, smesta bih po tišini punoj poštovanja kojom su je dočekali svi osim dve kraljice znao ko je ona. Bila je to mudra sestra, proročica. Njeno prisustvo samo je osnažilo moju nameru da se obratim Majri, mudroj sestri što živi u mom taboru.

Sajena se nakloni ka prestolima, ali tek neznatno. „Kraljice moje, savetujem da se to ne radi...“

„A ja kažem da se to učini“, prekide je Ejlin.

Proročica klimnu glavom, ali usana čvrsto stisnutih. To nije bilo nešto dovoljno važno da bi zbog toga protivurečila

kraljici, ali je svejedno pobesnula. „Za ovo će biti dovoljna i akolitkinja“, reče.

Jedna druga žena istupi, takođe u odori mudre sestre, ali s maramom akolitkinje, učenice, obavijenom oko glave. Poklonila se, ali najpre Sajeni pa onda kraljicama, skinula torbicu s opasača i počela. Lagano je iz nje prosula prah po podu oblikujući petokraku zvezdu.

Harald se promeškolji, a uistinu ni meni nije bilo svejedno. Magija je strana muškom rodu, pa samim tim onespokojavajuća.

Druga akolitkinja pride noseći sveće, a prva ih prihvati i razmesti po vrhovima zvezde. Paljenje tih sveća pratili su pojanje i zvonjava. Odabrana akolitkinja osmotri obrazac koji je načinila, pa se neprijatno nasmeši Haraldu i meni. Pozornica je pripremljena. Samo sam se nadao da će nam se predstava dopasti.

Odabrana razveza ućkur na odori i pusti je da spadne s nje.

Sva svetlost u prostoriji kao da se odjednom usredsredi na nju. Kao da joj koža zablista.

Premestila se tako da je sada licem bila okrenuta prema najvišoj tački zvezde, pa je digla ruke. Vladala je tišina. Tada je počela da poje. Isprva su joj reči bile razumljive, ali promenile su se. Iako joj glas nije bio ništa tiši, značenje njenih reči nekako je izmicalo, kao da ne mogu lepo da se čuju. Tada je, lagano, nešto počelo da se menja unutar figure na podu.

Vazduh se zamreškao u zvezdi, kao kada toplota titra u podne na Ravnici. Mreškanje se sve više pojačavalo, zgušnjavajući se kao pihtije. Pred našim očima prazan vazduh je ispunio nekakav mračni valjak, u kojem sada počеше da se naziru slike.

Najpre neprepoznatljivi obrisi, slike su bivale sve jasnije i oštrije, sve dok na kraju nisu postale svima vidljive. U valjku smo klečali Harald i ja, nagi i okovani, grčeci se kao u strahu. Sedeći tu, iako sam znao da sedim a ne klečim na podu, svejedno sam se osećao kao da lebdim, sumnjajući u to da li sam stvaran ja ili su stvarni ti prizori preda mnom.

Harald je disao isprekidano i zglavci na šakama su mu prebledeli, ali na njegovom licu se strah smenio besom. Ostalima u dvorani, kako Lanćanima tako i Morasama, ta vizija je bila tek nešto malo draža nego meni. Nekoliko njih se slabašno zasmajalo, ponukani kikotaњem svojih sluškinja, ali i oni su osećali koliko je to što gledaju strano ljudskom rodu.

Slike se opet pomeriše. Zgrčiše se i ustuknuše pred nečim nevidljivim. Onda niotkuda istupiše slike Ejlin i Elane. Bile su to savršene prikaze, ali opet drugačije od pravih žena, nekako više i dostojanstvenije, više nalik kraljicama nego što su sada.

Lažne Ejlin i Elana podoše prema lažnom Vulfgaru i Haraldu. Odjednom im se u rukama stvoriše korbači i počеше da šibaju njima, razdragano se smejući i podvriskujući. Vrištale su i naše prikaze, ali od bola, preklinjući za milost dok su se koprcale na kamenom podu.

Promrmljavši psovku, Harald krenu da ustaje, ali zgrabih ga za ruku.

„Pusti me, Vulfgare. Ima i gorih mesta da čovek pogine.“

„A ima i boljih“, odgovorih. „Ne gubi glavu, pa može da se desi i da se izvučemo odavde.“

Dižući se na noge, nisam imao predstave šta bih uradio, ali nešto mi je navelo ruku na dršku noža za pojasom. Tada shvatih da se smešim. Ukazao mi se način kako da taj prikaz stavim na probu, a možda i kako da se izbavimo. Hitro, pre nego što iko stiže da me zaustavi, izvadih bodež iz korica i bacih ga – a da bude jasno, bacio sam ga pravo u srce lažne kraljice koja je šibala lažnog Vulfgara.

Ljudi oko mene samo su me gledali tupavo, pitajući se šta ja to radim, ali akolitkinja je videla i vrisnula, ispuštajući urlik straha, srdžbe i neverice. Bodež dotače sliku i svetlost jaka kao hiljadu sunaca rascveta se u središtu dvorane. Svetlost nas je tukla, probijajući se kroz sklopljene oči i zaklon koji su pružale ruke, da nam se zarije u mozgovu. Onda se prolomi zvuk. Bio

je to zvuk od kojeg se ledila krv u žilama, koji je čoveka sekao do kosti, zvuk spram kojeg je malopredašnji akolitkinjin vrisak bio kao dečji smeh.

Zvuk iščile i nestade, a svetlost zamre. Svetlaci su mi igrali pred očima kada sam pokušao da vidim šta se dešava, ali uspeo sam da priđem. Od sveća su ostale samo lokve rastopljenog voska, koji je još ključao od vreline. Zvezda se i dalje videla, ugorela u kameni pod. U samom središtu zvezde ležao je moj budež, potpuno neoštećen, čak ni vruć na dodir.

Akolitkinja je ležala pola dvorane dalje, kao da ju je tamo odbacio udarac neke goleme ruke. Izgledala je izvitopereno, nekako neprirodno. Kada sam pokušao da usredsredim pogled na nju, njeno telo je delovalo nekako zamagljeno. Sajena odsečno reče nešto i druge akolitkinje pohrliše da pokriju leš. I one su izbegavale da pogledaju telo akolitkinje, kao da to ne mogu da podnesu.

Na taj Sajenin povik muk se prekinu. Ljudi opet stadoše da razgovaraju, da dišu i da se kreću, ali ne glasno. Vratio sam nož u korice.

„Ovo sečivo je sa mnom otkad pamtim“, rekoh. „Dato mi je kada sam bio tako mali da sam jedva mogao da ga uhvatim. Moja ličnost je utisnuta u njega kao da mi je deo tela. Da je prikaza bila stvarna, moć bi se okrenula protiv mene.“

Nisam ni pogledao pokrivenu priliku na podu, ali moja poruka je bila jasna svima.

Sajenu nije zanimala istinitost prikaze. „Usudio si se da staviš hladni čelik u čin-zvezdu, hladan čelik koji u sebi nosi deo tvoje životne sile. Zašto?“

Ne znam šta bih joj odgovorio, ali Ejlin me je poštredela toga.

„Baš me je briga zašto je on to uradio“, vrisnula je. „Ubio je akolitkinju u mojoj službi, u mom rođenom dvoru, u mojoj rođenoj velikoj dvorani.“

„Ubila ju je njena laž“, odbrusio sam. „Moj život je takođe bio na kocki, suprotstavljajući se istini njene prikaze.“

Zasmejala se od neverice. „Zaista misliš da ću te nakon ovoga pustiti da odeš? Zaista misliš...“

„Više ne hajem šta ti misliš“, prekinuo sam je. „Došao sam ovamo da bih vam se najavio. Naši šatori su na sat jahanja od grada ka jugozapadu. Ako je vašim trgovcima do trgovine, dobro su došli.“

To rekavši, okrenuh se u mestu. Harald mi se pridruži i pođosmo ka dalekom izlazu iz dvorane. Ejlin je iza nas besno urlala, a Elana i Sajena su se upirale da je smire. Pri svakom koraku sam očekivao da mi će se strela zabiti u leđa, a žmarci su prestali tek kada su se dveri velike dvorane zatvorile za nama.

Harald me pogleda i diže jednu obrvu. „Možda“, primeti, „to ipak nije bio troprsti gromit.“